

LEKKER LEZEN

Anke de Vries *Blauwe plekken*

Toelichting voor de docent(e)

De les kan gegeven worden in groep 8 van de basisschool en in de brugklassen van alle schooltypen. De introductie, het lezen van de fragmenten en het beantwoorden van de vragen vergen één lesuur. De schrijf- en onderzoeksopdrachten zijn bestemd voor aansluitende lessen.

A Introductie

- U laat het omslag zien en houdt een klassengesprek over kindermishandeling. Daarbij kunt u gebruik maken van folders en/of krantenberichten over dit onderwerp. Zeer bruikbaar is het boek *Ik wil je mijn geheim vertellen* van Mariëtte van den Berg. Dit kan ook door de leerlingen zelf worden gelezen. Bij de introductie met de nodige voorzichtigheid te werk gaan, want het is een zeer gevoelig onderwerp.
 - Wat is kindermishandeling? (verschil geestelijk – lichamenlijk aan bod laten komen)
 - Waarom zoeken kinderen vaak geen hulp of te laat?
 - Waar/ bij wie kun je hulp zoeken en hoe pak je dat aan?
-
- U leest voor blz. 5-9 (eventueel ook hoofdstuk 2) en laat de leerlingen daarna eerste reacties uitspreken. Vraag wat de situatie is, hoe de verhoudingen tussen de personages zijn en laat verwachtingen uitspreken over de rest van het verhaal.

B Uitvoering

De leerlingen lezen de fragmenten en beantwoorden de vragen individueel of in groepjes van drie of vier. Daarna volgt de bespreking, klassikaal of door de groepsleiders.

De opdrachten kunt u als huiswerk geven of in een volgende les laten uitvoeren. U kunt de leerlingen vrij laten kiezen of de opdrachten verdelen. De uitgewerkte opdrachten worden in de klas door de leerlingen gepresenteerd en komen daarna op het prikbord te hangen.

De opdrachten voor eigen onderzoek zijn lastiger en vergen flink wat tijd. U kunt enkele individuele leerlingen of enkele groepen zo'n opdracht geven en een datum vaststellen waarop zij het werk moeten inleveren en in de klas presenteren.

C Afronding

Aan het eind van de les kunt u nog even terugblikken op het beantwoorden van de vragen. Welke vond je moeilijk, welke makkelijk? Ben je van plan het boek te gaan lezen? U kunt ook nog een fragment voorlezen. Geschikt hiervoor is hoofdstuk 16. In dit hoofdstuk wordt een verklaring gegeven voor Judiths mishandeling.

Over Anke de Vries

Anke de Vries (1936) schrijft avontuurlijke en spannende boeken waarin veel gebeurt. De hoofdpersonen zijn herkenbaar en met hun problemen kan de lezer goed meeleven. Een deel van haar boeken speelt zich af in Frankrijk, een land dat zij goed kent omdat zij met een Fransman is getrouwd. Een ander deel speelt zich af in Nederland en gaat over problemen dicht bij huis of op school.

Haar Franse boeken hebben vaak de opbouw van een detective. De hoofdpersoon stuit in die verhalen op iets vreemds of onbegrijpelijks en gaat vervolgens op onderzoek uit. Dan ontdekt hij iets geheimzinnigs wat vroeger is gebeurd. Die vroegere gebeurtenis blijkt van grote invloed te zijn op het leven van de personen nu. De zoektocht naar de ontraadseling van het geheim verloopt avontuurlijk en zit vol spanning.

Haar boeken die in Nederland spelen, gaan nogal eens over actuele, maatschappelijke problemen zoals discriminatie, racisme en kindermishandeling. De gebeurtenissen vinden plaats op of rond school. De problemen van de kinderen zijn soms zwaar en groot, maar de situatie is nooit uitzichtloos somber; er is altijd hoop op een uitweg. De jongens en meisjes komen in angstige en onzekere situaties terecht, maar op beslissende momenten nemen ze hun eigen lot in handen.

De schrijfster vindt het heel belangrijk dat de lezer zich kan inleven in de personen en de gebeurtenissen. Daarom schrijft ze over realistische situaties en geeft ze haar personen herkenbare eigenschappen. Ze laat hen dingen denken en doen die voorstelbaar en geloofwaardig zijn. Als schrijfster kruipt ze in de huid van haar personages en de lezer kruipt met haar mee. Je leert de personages daardoor heel goed kennen.

Wat Anke de Vries vooral interesseert, is hoe mensen zich uit een bepaalde situatie redden, hoe ze hun probleem oplossen. Ze vraagt zich bij het schrijven steeds af hoe iemand zich in die situatie zal gedragen, wat hij wel of niet zal doen en waarom.

Bij de opbouw van haar boeken valt op dat ze uit een groot aantal vrij korte taferelen bestaan: korte, haast toneelachtig vertelde fragmenten met veel dialoog en weinig beschrijvingen. Ze vertelt dus niet over de gebeurtenissen, maar laat de lezer die direct meemaken. Hierdoor krijgt het verhaal veel vaart.

Haar ideeën voor een verhaal ontstaan op verschillende manieren. Zo waren krantenberichten het startpunt voor *Medeplichtig* en *Blauwe plekken*. Een gebeurtenis in haar omgeving leverde het idee op voor *Weg uit het verleden*. *Memo zwijgt* schreef ze op verzoek naar aanleiding van de film *De jongen die niet meer praatte*.

Anke de Vries heeft met haar boeken verschillende prijzen gewonnen, waaronder een Zilveren Griffel voor *Het geheim van Mories Besjoer*. Bij de Kinderjury scoort Anke de Vries vaak heel hoog.

Boeken van Anke de Vries

De vleugels van Wouter Pannekoek (1972)

Het geheim van Mories Besjoer (1975)

Zilveren Griffel 1976

Belledonne kamer 16 (1977)

Bij ons in de straat (1978)

Wedden dat ik durf! (1979)

Weg uit het verleden (1982)

Medeplichtig (1984)

De Blauwe Reus (1986)
Opstand! (1988)
Getipt door de Nederlandse Kinderjury 1989
Kladwerk (1990)
Bekroond met de prijs van de Nederlandse Kinderjury 1991
Blauwe plekken (1992)
Bekroond met de prijs van de Nederlandse Kinderjury 1993
Fausto Koppie (1994, eerder verschenen als Kinderboekenweekgeschenk)
Memo zwijgt (1996)
De rode handschoen (2000)

Meer achtergrondinformatie:

Marianne Boswerger in *Lexicon van de jeugdliteratuur*, afl. juni 1983
Ruud Kraaijeveld in *Over...Anke de Vries*. Walvaboek 1994.
Ruud Kraaijeveld in *Smaken verschillen*. Van Walraven 1995.
Joke Linders e.a. in *Het ABC van de jeugdliteratuur*, Nijhoff 1995.
Marita de Sterck in *Schrijver gevonden*. Lannoo/Biblion 1999.
Joke Linders e.a. in *Encyclopedie van de jeugdliteratuur*. Nijhoff/Piramide 2001.

Samenvattingen en besprekingen van haar boeken in *Over lezen gesproken 1 en 2* (Van Walraven 1996) en *Over...Anke de Vries* (Walvaboek 1994).

Andere lessen over de boeken van Anke de Vries staan in het tijdschrift *Jeugdliteratuur in de basisvorming* (Biblion; ook gebundel in boekvorm en op cdrom, Biblion 2001) en in *Zelfstandig werken met jeugdboeken* (Walvaboek 2001).

De fragmenten

Lees de onderstaande fragmenten en beantwoord daarna de vragen.

Fragment 1 – Judith heeft het thuis moeilijk. Haar moeder ziet in allerlei dingen een aanleiding om haar dochter te slaan.

Judith rende naar boven, smet overmoedig haar tas neer in de gang en deed de kamerdeur open.

Verbaasd keek ze rond. Laden waren opengetrokken; overal lagen papieren, alsof iemand het huis had doorzocht. Er lagen zelfs papieren op de grond. Wat had dat te betekenen?

Automatisch raapte Judith ze op en legde alles op een stapel. Beneden sloeg een deur. Haar moeder en Dennis? Ze hoorde geen stemmen, of kleine voetjes bonken op de trap.

Even later vloog de keukendeur open. Mis, raadde Judith meteen en verstijfde. Daar stond haar moeder, bleek, met samengeknepen mond. Regelrecht stevende ze op Judith af, die terugdeinsde. Ze greep haar arm en sleurde haar de gang op.

‘Naar boven, jij!’ Haar stem was laag van ingehouden drift. Judiths hart bonkte en haar benen werden slap. ‘Boven’ betekende een nog hardere afstraffing. Als ze gilde hoorde niemand haar daar. Toch gehoor-

zaamde Judith blindelings; ze vluchtte haar kamer in. Ook daar was alles overhoop gehaald. Kle-
ren, boeken, schriften, zelfs haar spaarpot lag stukgesmeten op de grond. De kast in de hoek stond
wijd open. Het laken, flitste het door haar heen. Mamma heeft het laken gevonden.
Ze was zo onthutst dat ze de eerste slag niet eens ontweek. Keihard petste haar moeder in
haar gezicht. Ze wankelde, twee handen grepen haar beet en rammelden haar door elkaar.
'Smerige rotmeid die je bent, geef dat geld terug!' Judith kon nauwelijks denken. Geld, welk
geld?
'Geef op,' siste haar moeder. Een tweede slag volgde.
'Ik heb geen geld,' stootte Judith uit. Ze trachtte haar gezicht te beschermen.
'Je hebt geld uit m'n tas gepikt!' schreeuwde haar moeder.
'Niet doen, mamma, niet doen...' smeekte Judith. 'Ik heb geen geld, echt niet.'
'Altijd achterbaks, hè! Je dacht zeker dat ik er niet achter zou komen.'
'Ik heb niks gedaan,' snikte Judith. O, als haar moeder maar ophield.
Haar moeder stopte inderdaad, hijgend.
'En dit dan?' Ze graaide een verkreukeld laken uit haar kast en hield het triomfantelijk voor
Judiths neus. 'Verstopt. Je dacht zeker dat ik er niet achter zou komen dat jij in je bed piest.
Wilde je voor me verbergen, hè, net als die honderd gulden die je uit m'n tas hebt gegapt.
Zeg op, waar zijn die, of ik breek je ie benen.'
'Ik heb ze niet, mamma. Echt niet! Nee, niet in m'n gezicht, mamma, niet...'
Judith weerde zoveel mogelijk de slagen af en liet zich voorover op bed vallen. Haar moeders
vuisten bonkten op haar rug en in haar zij.
'Niet doen, mamma... niet doen,' snikte ze. 'Vertel op!'
'Ik heb het niet,' gilte Judith.
Ineens was het afgelopen, haar moeder rende de kamer uit. Judith kwam overeind en draai-
de trillend haar deur op slot. Angstig wachtte ze af.
Voetstappen renden naar boven, ze hoorde haar moeder hijgen. 'Open die deur...' Het klonk
dreigend.
'Mamma, ik heb niks gepikt. je moet me geloven,' smeekte Judith.
'Doe open!' Het volle gewicht van haar moeder dreunde tegen de gammele deur.
Pas bij de vierde keer begaf het slot het. Haar moeder tuimelde de kamer in. In haar hand
had ze de stang van de stofzuiger.
'Alsjeblieft... mamma, alsjeblieft...' fluisterde Judith toonloos. De eerste slagen striemden al
over haar rug, haar armen, haar billen. Hoeveel slagen daarna? Judith vluchtte naar haar bed,
waar ze ineengekrompen haar hoofd onder het kussen verborg.
Eindelijk was het afgelopen.
Stil bleef ze liggen, ze huilde zelfs niet meer. Alles deed pijn, het bloed suisde in haar hoofd,
haar rug en billen gloeiden. Ze wenste dat ze niet bestond, dat ze nooit was geboren.

*Fragment 2 – Judiths meester vindt dat het meisje zich vaak vreemd gedraagt en begint te ver-
moeden dat er iets niet in orde is.*

Toen Judith die avond haar huiswerk zat te maken, ging de telefoon. Haar moeder nam de
hoorn op.
'Wie zegt u?' vroeg ze. 'O, Judiths meester ... ?'
Judith luisterde gespannen mee, maar veel wijzer werd ze er niet van. Wat wilde de meester?
Ze durfde niet naar haar moeder te kijken, maar kon uit haar overvriendelijke toon opma-
ken dat er gevaar dreigde.

‘Die dag kan ik helaas niet,’ zei haar moeder. ‘Ik werk, ziet u. Kunnen we het niet telefonisch bespreken?’

Judith slikte. Een onzichtbare band schroefde haar keel dicht. Waarom zou de meester met haar moeder willen praten?

Ze hoorde haar moeder smoesjes verzinnen. Uit de paar zinnen begreep ze nu dat de meester een afspraak wilde maken, waar haar moeder onderuit probeerde te komen, en toen dat niet lukte gaf ze toe.

‘Goed, volgende week dan... Nee, deze week is echt onmogelijk.’ Haar toon bleef nog steeds vriendelijk, maar Judith wist wel beter. Als haar moeder zich in het nauw gedreven voelde moest je helemaal oppassen. Ze had de hoorn dan ook nauwelijks neergelegd of ze viel uit: ‘Wat heeft dit te betekenen? Waarom wil de meester me spreken?’

‘Ik weet niet,’ fluisterde Judith.

Haar moeder vloog overeind, greep Judith bij de schouders en schudde haar ruw heen en weer.

‘Zeker gekletst, hè, me zwart zitten maken.’

Judith probeerde tevergeefs de slagen te ontwijken.

‘Dan zal ik die meester van jou ook eens vertellen wat voor iemand jij bent.’

Alle opgekropte woede van de afgelopen dagen barstte los op Judiths rug, armen en benen. Haar moeder stompte en schopte. Als ze haar op de grond smeed werd ze bij de haren weer overeind getrokken.

‘Niet in m’n gezicht, niet in m’n gezicht,’ kermde Judith.

‘Naar je kamer,’ hijgde haar moeder, ‘of ik vermoord je nog es een keer.’

Judith strompelde de trap op naar boven.

Uren later hoorde Judith zachte, vermoeide stappen op de trap. Doodstil bleef ze liggen. Ze raadde het silhouet van haar moeder in de deuropening. De stappen naderden haar bed. Angstzweet prikte op haar rug, maar ze moest net doen of ze sliep, anders...

‘Judith,’ fluisterde haar moeder schor ‘Judith...’

Ze boog zich over haar heen. Judith voelde de warmte van haar adem langs haar wang strijken. Haar slapen klopten. Hoewel haar moeder haar tot nu toe nooit had aangeraakt als ze sliep, verwachtte ze ieder ogenblik een ijzeren greep die haar keel zou dichtsnoeren.

‘Judith...’ Het was een smekend gefluister.

Judith verroerde zich niet en ademde zo diep en rustig mogelijk, wat al haar inspanning vergde. Haar moeder richtte zich weer op, bleef nog even staan en liep toen haar kamer uit.

Fragment 3 – De volgende dag komt Judith hinkend de klas binnen.

‘Wat is er met je been?’ vroeg de meester toen Judith de volgende ochtend de klas binnen hinkte.

‘Enkel verstuikt, meester,’ mompelde Judith en zocht vlug haar plaats op in de hoop dat de meester niet verder zou vragen.

‘Hoe kwam dat?’ wilde Diana weten.

‘Ik sprong van een muurtje en kwam verkeerd terecht,’ vertelde Judith.

‘Ook stom. Nu kun je zeker weer niet meedoen met gym.’

‘Nee.’

‘En we krijgen handbal, da’s net zo leuk.’

‘Ja, jammer,’ zei Judith. Ze was erachter gekomen dat je met Diana gewoon mee moest praten, dan haakte ze meestal snel af. Maar nu niet, helaas.

‘Jij hebt ook altijd wat,’ merkte Diana op. ‘De ene keer hoofdpijn, en dan weer griep of iets anders. Ik denk eigenlijk dat je gym niet leuk vindt en smoesjes verzint om eronderuit te komen.’

‘Diana, als je uitgepraat bent kunnen we met de les beginnen,’ waarschuwde de meester en tot Judiths opluchting hield ze inderdaad haar mond.

Maar toen het gymmuur aanbrak en iedereen naar buiten dromde riep Diana keihard: ‘Judith doet natuurlijk weer niet mee, die heeft altijd wat.’

Judith deed net of ze het niet hoorde, maar ze voelde haar wangen branden. Toen ze alleen achterbleef met de meester vroeg hij: ‘Hoe kwam dat met je enkel?’

‘Ik sprong van een muurtje en toen klapte mijn voet dubbel,’ verzong Judith weer.

‘Dat zal gemeen pijn hebben gedaan. Is het gezwollen?’

‘Een beetje.’

‘Zit er een zwachtel omheen?’ Judith schudde haar hoofd.

‘Laat maar es even zien,’ zei de meester en liep naar haar tafeltje.

Judith stak haar been uit.

‘Wel je schoen en je sok uit,’ lachte de meester, ‘ik kan er niet doorheen kijken.’

Hij wachtte geduldig tot Judith klaar was en pakte haar voet.

‘Dat pootje van jou is behoorlijk gezwollen,’ zei hij bezorgd, ‘geen wonder dat je zo hinkt. Ik zal es in de verbandtrommel neuzen of ik een zwachtel kan vinden.’

Judith bleef geduldig wachten tot de meester terugkwam met de verbandtrommel. Hij ging tegenover haar zitten, pakte voorzichtig haar voet en stroopte haar spijkerbroek wat omhoog.

‘Kind, je zit onder de blauwe plekken,’ riep hij uit terwijl hij haar been bekeek.

Judith werd bleek van schrik. Dit had ze niet voorzien.

In de stilte die volgde pakte de meester haar andere been en stroopte ook daarvan de broeks-
pijp omhoog. Ook blauwe plekken, waarvan sommige al geelgroen waren gekleurd.

‘Hoe komt dit, Judith?’ Hij keek haar ernstig aan.

Judith knipperde zenuwachtig met haar ogen. ‘Het zijn... het zijn...’ fluisterde ze.

‘Het zijn die jongens.’

‘Welke jongens?’

Ze haalde haar schouders op. ‘Hoeveel zijn het er?’

‘Drie. Soms vier.’

‘En tuigen ze je af?’ Ze knikte heftig.

De meester pakte nu ook haar arm, deed eerst haar ene mouw omhoog, daarna de andere.

‘Allemachtig...’ bracht hij uit.

Hij stond op, ging achter haar staan en wilde haar trui omhoog doen.

‘Nee...’ weerde Judith heftig af. Even was ze haar enkel vergeten; ze sprong overeind. Ze zak-
te door haar been en hield zich aan haar tafeltje vast. Haar ogen waren groot van angst.

‘Weetje moeder hiervan?’ vroeg hij bezorgd.

Judith knikte eerst verward van ja; toen schudde ze van nee.

‘Is het ja of nee?’

‘Soms vertel ik het wel,’ zei Judith met trillende lippen, ‘maar soms ook niet, want dan maakt ze zich zo ongerust.’

‘Dat kan ik me voorstellen,’ merkte de meester op, ‘maar je moeder merkte toch dat je hinkte?’

‘Ik zei dat ik m’n voet verstuikt had.’ Het kwam er fluisterend uit.

‘En die blauwe plekken?’

‘Die heb ik niet laten zien.’ Judith staarde ongelukkig naar de grond.

‘Gebeurt dit vaak?’

Ze haalde haar schouders op.
'Nou?' drong de meester aan.
'Af en toe.'
'Vertel es wat meer over die jongens. Weetje waar ze wonen?'
'Nee.'
'Wachten ze je op?'
Judith knikte.
'En dan?'
'Dan gaan ze stompen en slaan.'
'Zomaar midden op straat?' vroeg de meester verbaasd.
'Meestal is er dan niemand.'
'En waarom doen ze dat?'
'Weet ik niet.'
'Zijn het dezelfde jongens die je vroeger ook aanvielen?'
'Vroeger?' Judith keek hem verward aan.
'Ik bedoel toen je nog op de Margrietschool zat. Daar werd je toch ook lastig gevallen?'
Hier was ze totaal niet op verdacht. Hoe kon de meester nou weten dat ze op de Margrietschool dezelfde smoes had gebruikt?
'Het zijn andere,' zei ze ten slotte.
De meester keek haar onderzoekend aan, maar Judith ontweek zijn blik.

Fragment 4 – Michiel, die bij Judith in de klas zit en verliefd op haar is, gaat thuis bij haar langs als ze een paar dagen niet op school is verschenen.

Michiel trapte als een bezetene verder. Nog twee straten en hij was er. Toen hij aanbelde merkte hij hoe de vitrage op de benedenetage even opzij werd geschoven. Hij ving een glimp op van een vaalbleek gezicht.
Michiel wachtte, maar er verscheen niemand. Opnieuw drukte hij op de bel, langer deze keer. Nog steeds werd er niet opengedaan. Hij liep wat naar achteren en tuurde naar de ramen op de eerste etage. Geen enkel teken van leven.
De vitrage beneden bewoog weer. Zag hij het goed? De vrouw wenkte hem stijfjes. Het leek of ze moeite had met dat gebaar. Michiel liep naar haar deur.
Ook hier moest hij weer wachten, maar na een tijdje hoorde hij schuifelende voetstappen.
'Voor wie kom je?' vroeg de man tegenover hem.
'Laat die jongen binnen,' klonk een stem uit de kamer.
De man aarzelde een ogenblik.
'Kom je voor mijn vrouw?' vroeg hij.
'Ja, meneer.'
'Laat je die jongen nou binnen of niet?' De toon was bits.
Even later stond Michiel in een overvolle kamer. Voor het raam zat de vrouw die hem had gewenkt. Een plaid bedekte haar benen en hij zag dat haar handen misvormd waren. Haar gezicht had diepe groeven. Ze deed geen enkele moeite om vriendelijk te zijn.
'Ik zag datje hiernaast belde.'
'Ja mevrouw.'
'Ze zijn vertrokken.'
Michiel was even totaal uit het veld geslagen. Dit had hij nooit verwacht.
'Vertrokken?'

‘Bemoei je er nou niét mee, Hanna.’ Een vermanende stem op de achtergrond waar de vrouw geen notitie van nam.

‘Kende je die mensen?’

‘Ja... nee... eh, dat is te zeggen, ik ken eigenlijk alleen Judith. Ze zat bij mij in de klas.’

‘je bent toch wel es vaker hier geweest?’

Michiel knikte. Hij kon niet zo vlug verwerken wat hij had gehoord. Judith weg... Maar misschien had hij het niet goed begrepen, waren ze met vakantie misschien!

‘Weet u ook wanneer ze terugkomen?’

De vrouw liet een schamper lachje horen.

‘Terugkomen? Die komen niet meer terug. Ze zijn verhuisd. Met zo’n volkswagenbusje, waar ze het hele boeltje in geladen hebben.’

‘Hebben ze... hebben ze een adres achtergelaten?’

‘Niks. Niet eens afscheid genomen. Alleen dat arme schaap zwaaide eventjes, dat meisje... Ze zat dus bij jou in de klas?’ Michiel knikte terneergeslagen. Waarom had Judith niet verteld dat ze gingen verhuizen?

‘Heeft ze ooit iets tegen je gezegd?’

‘Hanna,’ waarschuwde haar man, ‘bemoei je...’

‘Bemoei jij je maar met je eigen zaken,’ beet zijn vrouw hem toe.

‘Nou?’ Ze keek Michiel vorsend aan.

‘Hoe bedoelt u?’

‘Dat ze werd geslagen?’

‘Hanna!’

‘Hou toch es op met dat gehanna!’ riep ze ongeduldig. ‘Wist jij dat ze er regelmatig van langs kreeg?’

‘Ik weet dat ze een keer is aangevallen. Daarom reed ik ‘s middags vaak met haar mee. Maar ik heb die jongens nooit gezien.’

‘Jongens? Welke jongens?’

‘Nou, die haar zo hadden afgetuigd.’

‘Jongens???’ Opnieuw een schampere lach. ‘Zei ze tegen jou dat het jongens waren? Het was haar moeder!’

Michiel staarde haar stomverbaasd aan. Het bloed steeg naar zijn hoofd en hij voelde zich draaiërig worden in de volle, oververhitte kamer.

‘Haar moeder???’

‘Sta je zeker van te kijken, hè? Nou, die kon er wat van! Dat kind heeft alle hoeken van de kamer gezien, je hoorde haar hier soms gillen.’

‘Maar... maar...’ stotterde Michiel, ‘waarom heeft u nooit iets gedaan?’

‘Je moet je niet met andermans zaken bemoeien,’ bromde de man op de achtergrond.

‘Zo ging het nou altijd,’ viel de vrouw uit. ‘Als ik zei dat we dat kind moesten helpen, zei mijn man dat het onze zaak niet was.’

‘Dat is ook zo. Dan kun je je wel met de hele wereld gaan bezighouden, want overal mankeert er wel iets.’

Michiel luisterde nauwelijks meer. Hij dacht aan de blauwe plekken, de striemen op haar rug. Haar moeder! Waarom had Judith dat voor hem verzwegen, daarover gelogen zelfs? Hij was toch haar vriend?

‘Hoe heette dat meisje ook weer?’ vroeg de vrouw.

‘Judith,’ mompelde Michiel. Hij wilde hier weg, hij snakte naar frisse lucht.

‘Ik ga maar eens.’ Hij draaide zich om en vluchtte de kamer uit.

Vragen bij de fragmenten

Bij fragment 1 en 2

- 1a Waarom wordt Judith in het eerste fragment mishandeld?
- 1b Weet Judith waarom ze wordt geslagen? Licht je antwoord toe.
- 2 Hoe zou het komen dat Judith in haar bed plast?
- 3 Waarom roept Judith regelmatig: ‘Niet in mijn gezicht...’

Bij fragment 3

- 4a Welk smoes verzint Judith als de meester de blauwe plekken ontdekt?
- 4b Heeft ze deze smoes al eens meer gebruikt?
- 4c Door die smoes te gebruiken beschermt ze eigenlijk haar moeder. Waarom zou ze dat doen, denk je?
- 5 Vind je dat de meester van Judith eerder had kunnen weten wat er aan de hand is en al had moeten ingrijpen?

Bij fragment 4

- 6 Waarom zouden Judith en haar moeder en broertje plotseling zijn vertrokken?
- 7a Wat ontdekt Michiel als hij met de burens praat?
- 7b Wat vind je van het gedrag van de burens?

Bij alle fragmenten

- 8 Noteer drie zinnen uit de fragmenten die duidelijk aangeven hoe vreselijk Judith eraan toe is.
- 9 Wordt duidelijk waarom Judith zo geslagen wordt?
- 10 Toont Judiths moeder spijt? Licht je antwoord toe.
- 11 Waarom laat Judith toe dat ze steeds weer geslagen wordt en zoekt ze geen hulp? Licht je antwoord toe.

Opdrachten bij de fragmenten

Kies één van de volgende opdrachten

- 1 Stel je voor dat Judith de kindertelefoon belt. Leef je in Judith in en beschrijf in verhaalvorm hoe dat gesprek verloopt.
- 2 Stel je voor dat de meester een gesprek kan regelen met Judiths moeder. Leef je goed in de situatie in en beschrijf in verhaalvorm hoe dat gesprek verloopt.
- 3 Stel je voor dat Judith een brief schrijft aan Michiel. Probeer je in Judith te verplaatsen en schrijf die brief.
- 4 Stel je voor dat Judith een dagboek bijhoudt. Realiseer je goed hoe zij zich voelt en schrijf twee bladzijden uit haar dagboek.
- 5 Stel je voor dat Judith Michiel opbelt en afsprekt hem ergens te ontmoeten. Beschrijf in verhaalvorm hoe dat gesprek verloopt.
- 6 Maak een tekening bij de fragmenten.
- 7 Hoe loopt het af? Schrijf een vervolg op fragment 4.

Eigen onderzoek doen

Kies één van de volgende onderzoeksopdrachten

- 1 Zoek in de bibliotheek of op internet informatie over kindermishandeling. Schrijf er een informatieve tekst over, bestemd voor je leeftijdsgenoten.
- 2 Zoek in de bibliotheek of op internet informatie over kindermishandeling. Lees *Blauwe plekken*. Vergelijk de teksten met elkaar: klopt het gedrag van Judith met wat er in de informatieve bronnen over kindermishandeling staat?
- 3 Lees het hele boek en schrijf er een bespreking over voor je leeftijdsgenoten.
- 4 Zoek in de bibliotheek of op internet achtergrondinformatie over Anke de Vries. Schrijf een informatieve tekst over haar werk, bestemd voor je klasgenoten.
- 5 Lees *Blauwe plekken* en een ander boek over kindermishandeling, bijvoorbeeld *Zwarte lieveling* van Suzanne Koster, *Een dag om te onthouden* van Thea Dubelaar of *Razend* van Carry Slee (zie ook het lijstje hieronder). Schrijf een artikel voor de schoolkrant waarin je de boeken met elkaar vergelijkt.

Andere boeken over kindermishandeling

Mariëtte van den Berg, *Ik wil je mijn geheim vertellen* (informatief)

Daniel Billiet, *Een muur van lege blikken*

Carolyn Coman, *Wat Jimmy die nacht zag*

Thea Dubelaar, *Een dag om te onthouden*

Anne Fine, *De schaduw van Lupien*

Gil van der Heyden, *De chipseter*

Huib Jochems, *De Bulls*

Susanne Koster, *Zwarte lieveling*

Carry Slee, *Razend*

Karlijn Stoffels, *Khalid*